

Pred ostrým štartom zmeny na energetickom trhu 2014

Už len niekoľko mesiacov delí slovenskú elektroenergetiku od ostrého štartu realizácie nových pravidiel trhu, ktorý v súlade s Vyhláškou ÚRSO č. 24/2013 Z.z. o pravidlách trhu s elektrinou a plynom (ďalej Vyhláška) začne (po novom)

fungovať od 1.1.2014. Spoločnosť OKTE, a.s., organizátor krátkodobého trhu s elektrinou na Slovensku, začala s prípravami prevádzky nového systému riadenia elektroenergetického trhu v súlade s novými pravidlami už v prvých dňoch platnosti Vyhlášky. Na otázky súvisiace s týmito zmenami a čo všetko im predchádza, odpovedá RNDr. Eduard Haluška, CSc., predseda predstavenstva a generálny riaditeľ spoločnosti sféra, a.s.:

RNDr. Eduard Haluška, CSc.: Spoločnosť OKTE, a.s., uzatvorila kontrakt na dodávku informačného systému operátora meraní XMtrade®/ISOM vo verzii V4.2 vyvinutého spoločnosťou sféra, a.s. Nasledovala inštalácia systému zabezpečujúceho správu a zber nameraných údajov, na základe ktorých bude OKTE, a.s. od 1.1.2014 poskytovať registrovaným subjektom trhu požadované údaje, čím budú uvedené do praxe nové pravidlá trhu s elektrinou.

• **S prácou v novom informačnom systéme, napriek jeho komfortnosti, je nesporne spojené aj množstvo nových informácií a postupov...**

RNDr. Eduard Haluška, CSc.: Množstvo nových informácií súvisí najmä s tým, že spusteniu rutínnej prevádzky predchádzalo spracovanie Prevádzkového poriadku OKTE a jeho schválenie kompetentnou inštitúciou, teda Úradom pre reguláciu sieťových odvetví, vytvorenie Kompletnej zmluvnej dokumentácie pre výrobcov, takisto pre prevádzkovateľov sústav a Príručky Zadávania dát do systému XMtrade®/ISOM pre prevádzkovateľov sústav. Vznikli aj ďalšie dokumenty pre výrobcov elektriny, ktoré podmieňovali bezproblémové spustenie prevádzky. Účastníci trhu s elektrinou mali možnosť naštudovať si potrebné informácie, aby od definovaného dátumu mohli bez problémov postupovať. V záujme uľahčenia ich vstupu do novej organizácie trhu s elektrinou, zorganizovala spoločnosť OKTE, a.s., v spolupráci so spoločnosťou sféra, a.s., niekoľko odborných seminárov a workshopov. Boli zamerané na novú legislatívu, Prevádzkový poriadok OKTE, používanie informačného systému a všetkých potrebných informácií. Výrobcovia elektriny, prevádzkovatelia sústav a prevádzkovatelia priamych vedení sú totiž, na základe spomínanej Vyhlášky, od 1. júla 2013 povinní odovzdávať údaje do systému organizátora krátkodobého trhu s elektrinou, spoločnosti OKTE, a.s. Pritom údaje musia byť validované. Podstatnou podmienkou v tomto procese je, aby príslušný subjekt trhu mal s organizátorom trhu podpísanú Zmluvu o poskytovaní dát na výkon činností správy a zberu údajov. OKTE, a.s., spravuje aj evidenciu základných údajov o odberných a odovzdávacích miestach, evidenciu základných údajov o meracích bodoch, údajov o prepojeniach sústav, sústav a výrobní a výrobní a priamych vedení, informácie o zmene dodávateľa alebo bilančnej skupiny, informácie o prerušení alebo obnove distribúcie/prenosu/dodávky

a spravuje aj evidenciu tried typových diagramov odberu, normalizované a prepočítané hodnoty typových diagramov odberu. Vzhľadom na to prijíma od subjektov zúčtovania aj tieto údaje. Je nutné zdôrazniť, že výrobcovia elektriny, prevádzkovatelia sústav



a prevádzkovatelia priamych vedení, podľa Zákona o energetike, zodpovedajú za správnosť a úplnosť údajov poskytnutých spoločnosťou OKTE, a.s. Na druhej strane, v súlade s novou legislatívou, je spoločnosť OKTE, a.s., povinná sprístupniť namerané údaje za jednotlivé odborné a odovzdávacie miesta, agregované údaje, bilancie a štatistiky subjektom zúčtovania, dodávateľom elektriny, Úradu pre reguláciu sieťových odvetví a Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky. Údaje od prevádzkovateľov sústav a ostatných užívateľov s právom prístupu do informačného systému OKTE, a.s., budú použité v procese zúčtovania odchýlok, sprístupňovania údajov a v procese centrálnej fakturácie za vybrané služby. Výhodou pre účastníka trhu je, že si dokáže vytvoriť štatistiky za svoju bilančnú skupinu v zvolenom čase, sledovať prírastok, resp. úbytok odborných/odovzdávacích miest patriacich do jeho bilančnej skupiny, merania v 1/4-hodinách zvoleného obdobia a podobne.

• **V tejto súvislosti sa natíska otázka, ako budú splnené ďalšie požiadavky slovenskej legislatívy aj vo vzťahu s využitím spomínaného systému?**

RNDr. Eduard Haluška, CSc.: V spoločnosti OKTE, a.s., ide o budovanie centrálného skladu údajov a dát. Zavedením centrálného zberu nameraných údajov sa dosiahne zvýšenie transparentnosti a zjednodušenia procesov na trhu s elektrinou. Rieši napríklad otázku, ktorá bola jedným z najzávažnejších problémov fungovania trhu, a to je jednotný systém bilancovania údajov, na základe ktorých prebiehajú finančné operácie. Dodávatelia elektriny a odberatelia, ktorí prevzali vlastnú zodpovednosť za odchýlku, tak budú mať dostupné merania za všetky svoje odborné a odovzdávacie miesta z jedného centrálného systému. Samotnú agregáciu údajov na zúčtovanie odchýlok už

bude jednotným spôsobom vykonávať systém XMtrade®/ISOM, ktorý zároveň poskytne priamu väzbu medzi agregátom subjektu zúčtovania a jednotlivými meraniami na úrovni odberných a odovzdávacích miest, čo dodávateľom elektriny priamo zlepši identifikáciu problémov napríklad v reklamáciách. V súlade s registratúrou budú dáta produktom XMtrade®/ISOM archivované 10 rokov a používatelia systému budú mať dostupné údaje priamo v systéme v rozsahu 6 rokov. Systém registrovaným dodávateľom elektriny, subjektom zúčtovania a prevádzkovateľom sústav sprístupní namerané údaje z jednotlivých odberných a odovzdávacích miest a tiež agregované hodnoty. Ako som už spomenul, okrem nameraných údajov budú v systéme dostupné aj základné informácie o odberných a odovzdávacích miestach, informácie o vykonaných zmenách dodávateľa a bilančnej skupiny, prerušení distribúcie a podobne. Je zrejme, že tento systém je kľúčovým bodom na realizáciu aj ďalších úloh, ktoré pred elektroenergetiku kladie Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou z 13. júla 2009 a na ňu nadväzujúca slovenská legislatíva, ktorá ustanovuje podrobnosti o zavádzaní a prevádzke inteligentných meracích systémov v elektroenergetike, na takzvaný smart metering.

• **Žiada sa podrobnejšie objasnenie o čo všetko v smart meteringu v SR ide. Aké sú následné kroky po schválení legislatívy?**

RNDr. Eduard Haluška, CSc.: Začiatok roka 2014 je štartom nielen na zmeny v oblasti trhu ako takého, ale aj štartom na inštaláciu zariadení na implementáciu inteligentných meracích systémov (IMS). Predchádza tomu vydanie Vyhlášky MH SR o podrobnostiach pri zavádzaní a prevádzke inteligentných meracích systémov v elektroenergetike SR a príprava a schválenie tarifných produktov IMS v príslušnej legislatíve. Pokiaľ ide o úlohy účastníkov trhu pri zavádzaní a prevádzke IMS, v Návrhu riešenia zavádzania inteligentných meracích systémov v elektroenergetike

SR, ktorý schválila vláda SR, sa okrem iného uvádza: „Organizátor krátkodobého trhu s elektrinou, spoločnosť OKTE, a.s., plní funkcie zúčtovania odchýlok a s účinnosťou od 1. januára 2014 je zákonom stanovené rozšírenie jeho pôsobnosti v oblastiach zberu, správy a sprístupňovania nameraných údajov, pre ktoré sú IMS prirodzeným rozšírením. Informačný systém OKTE je budovaný tak, aby v budúcnosti umožnil jednoduché rozšírenie o ďalšie merané (a zberané) dáta od relevantných účastníkov trhu, bilančné vyhodnocovanie a poskytovanie týchto dát odberateľom a ďalším účastníkom trhu.“ Aj z toho vyplýva, že systém XMtrade®/ISOM a jeho prevádzkovateľ, bude musieť plniť mimoriadne vysoké požiadavky. Zavedenie IMS (smart metering) na Slovensku do roku 2020 sa dotkne minimálne 80 % odberateľov s ročnou spotrebou najmenej 4 MWh elektriny, teda budú ovplyvnení prevažne koncoví odberatelia zo segmentu malých a stredných podnikov (MSP). Predpokladá sa, že pôjde o 120 000 podnikateľských subjektov a organizácií. Všeobecným predpokladom zavedenia inteligentných meracích systémov pre koncových odberateľov elektriny je pozitívny vplyv na vytváranie úspor znížením nákladov na spotrebu elektriny. Podľa niektorých prepočtov sa predpokladajú najvyššie úspory znížením spotreby elektriny (1,2 %), presunom odberu mimo špičky (2 % z dotknutého počtu odberných miest) a zo zníženia nákladov na odchýlky (50 %). Predpokladá sa, že smart metering bude mať vplyv na zvýšenie kvality dodávanej elektriny, zníženie počtu výpadkov, rozšírenie ponuky tarifných produktov a zvýšenie konkurencie práve v segmente domácností a malých podnikov. Zároveň ide o posilnenie postavenia týchto odberateľov s tým, že budú mať k dispozícii technické zariadenie, ktoré im poskytne skutočné informácie o spotrebe energií vrátane spotreby elektriny v priebehu času. Umožní im to riadiť a optimalizovať svoju spotrebu a náklady na obstaranie elektriny, ako aj efektívnejšie využívať energie napríklad v tarifných pásmach, kedy je cena na trhu objektívne najnižšia.

Alena Melichárková

Pozývame Vás na ôsmy ročník odbornej energetickej konferencie

ENERGOFÓRUM® 2013 - elektrina,

**ktorá sa uskutoční v dňoch 17. - 18. 10. 2013
v hoteli Sitno vo Vyhniach.**

ENERGOFÓRUM® - elektrina

sa uskutoční pod záštitou Ministerstva hospodárstva SR.

Do programu konferencie ENERGOFÓRUM® 2013 – elektrina sme zaradili témy:

Energetická legislatíva - zmeny a ich dôsledky • Integrácia Európskych trhov s elektrinou • Zber a správa nameraných údajov • Znižovanie spotreby elektriny • Panelová diskusia I. Cena elektriny • Panelová diskusia II. Inteligentné meracie systémy

Tak ako na minulých ročníkoch si budete môcť vypočuť zaujímavé panelové diskusie a prednášky renomovaných odborníkov. Viac informácií a prihlášku nájdete na

<http://www.energoforum.sk/sk/konferencia-energoforum/energoforum-2013-elektrina>
www.sfera.sk<<http://www.sfera.sk>>, www.seminare.sfera.sk<<http://www.seminare.sfera.sk>>
www.energoforum.sk<<http://www.energoforum.sk>>